

งานเขียนและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันได้มีการวิจัยเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งในและนอกประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น การวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา มีส่วนน้อยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมครูสังคมศึกษา หรือสาเหตุและปัจจัยที่มุ่งใจให้ให้นักศึกษาครูในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ เลือกเรียนวิชาสังคมศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่นับว่ามีส่วนสัมพันธ์ เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ก็มีอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2505 รัตนศิริ สรชาติ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติและความสนใจของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติและความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 1-2) ที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา จะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีสอน ผลของการสำรวจพบว่า นักเรียนได้พึงเล็งที่ตัวครูเป็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการสอน ครูที่ให้ความรู้อย่างคลุมเครือ ไม่แจ่มแจ้ง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน และให้ข้อเสนอแนะว่า การที่จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ครูควรหาทางช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียน อาจทำได้โดยการสร้างบทเรียนให้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และแสดงให้นักเรียนเห็นว่าบทเรียนที่เรียนนั้นมีประโยชน์อย่างไร พยายามส่งเสริมให้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้รู้จักเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม นอกจากนั้นครูต้องรู้จักคัดแปลงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กนักเรียน

¹รัตนศิริ สรชาติ, "การสำรวจทัศนคติและความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506.)

ในปี พ.ศ. 2506 พราวมาส ทัตตานนท์² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชาหมวดสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงหลักสูตรและการสอนของครู ผลของการวิจัยพบว่า ความสนใจและความตั้งใจเรียนของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนวิชาหมวดสังคมศึกษา และสิ่งรองลงมาคือ การสอนของครู ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูที่สอนควรที่จะปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ ในด้านเนื้อหาและวิธีสอน ควรสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ บ้าง เพื่อให้เข้าใจได้ต่อเนื่องกัน ควรชี้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาที่ตนสอน ครูควรจะนำวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้โดยให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล และควรใช้อุปกรณ์การสอนด้วย

ในปี พ.ศ. 2508 ทองหล่อ วรางกูร³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความช่วยเหลือด้านวิชาการที่ครูสังคมศึกษาต้องการ" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความต้องการของครูสอนสังคมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ครูสอนสังคมศึกษาประสบ คือ ขาดอุปกรณ์การสอน ขาดความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง คณะแผนกนี้น้อยเป็นเหตุให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดครูผู้เชี่ยวชาญในการสอนสังคมศึกษาโดยเฉพาะ พื้นฐานความรู้ของนักเรียนอ่อน ส่วนที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษานั้น ครูขาดการค้นคว้าเพิ่มเติม นักเรียนเองก็ไม่สนใจค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งขาดงบประมาณและการสนับสนุนที่เริ่มที่มาจากผู้ใหญ่ในวงการศึกษา ส่วนความต้องการของครูสอน

²พราวมาส ทัตตานนท์, "ปัญหาการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.)

³ทองหล่อ วรางกูร, "ความช่วยเหลือด้านวิชาการที่ครูสังคมศึกษาต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509.)

สังคมศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป คือ การเข้ารับการอบรมวิชาสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัย นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับตัวครูสอนสังคมศึกษาไว้ว่า ควรจะเป็นผู้ที่มีใจรักวิชานี้ และได้รับการฝึกอบรมให้มีความชำนาญเพื่อจะได้สอนวิชานี้โดยเฉพาะ

ในปีเดียวกัน จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะสายสามัญ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปตามครูและนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า วิธีการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนน้อยและไม่ค่อยทันสมัย มีหนังสือสำหรับคนคว่าน้อยเกินไป ไม่มีห้องสังคมศึกษาสำหรับครูและนักเรียนได้รวมมือกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้ดีขึ้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ตัวครูเองจะต้องหาทางปรับปรุงบุคลิกภาพและวิธีการสอนของตนให้ดีขึ้น และหมั่นหาความรู้อยู่เสมอ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดการอบรมครูปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอน และแบบเรียนให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น โรงเรียนเองต้องช่วยเหลือในการจัดบริการต่าง ๆ สำหรับครู เช่น จัดทำหนังสือสำหรับคนคว่านศึกษาและอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2510 สุปาศี โศทรจรัส⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน ตลอดจนความคิดเห็นของครู

⁴ จิตรบุญรวม เฒ่าวัฒนา, เรื่องเดิม.

⁵ สุปาศี โศทรจรัส, เรื่องเดิม.

และนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จาก การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ติดต่อการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคม ศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ครูควรปรับปรุงวิธีการสอน เตรียมการสอน และค้นหาความรู้ประกอบ การสอนเป็นอย่างดี สถาบันฝึกหัดครูมีความสำคัญเพราะเป็นแหล่งผลิตครูสังคมศึกษาที่มี ประสิทธิภาพควรจะทำให้ความร่วมมือจัดโครงการฝึกหัดอบรมที่ดีเป็นพิเศษแก่ผู้ที่จะเป็นครูสังคม ศึกษา และครูสังคมศึกษาคควรจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้ในด้านวิชาการและวิชาครู อย่างกว้างขวาง ท้องทันต่อความเคลื่อนไหวของความรู้ รู้จักปรับปรุงวิธีสอนและเตรียม การสอนเป็นอย่างดีเพื่อให้ให้นักเรียนเกิดศรัทธาในความรู้และความเอาการเอางานของครู และได้รับความรู้ที่ถูกต้องแม่นยำไม่ขาดตกบกพร่อง

ในปีเดียวกันนั้น ทศนิยม อัครชิน⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนิสิตครูศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) ที่มีต่อการเรียนในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2510" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนในมหา- วิทยาลัยของนิสิตครูศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตส่วนมากพอใจในบุคลิกภาพ ความรู้ และวิธีสอนของอาจารย์ ตลอดจนเนื้อหาวิชาที่คณะจัดให้เรียนทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ และนิสิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์แต่ละสายวิชาควรชี้แจงขอบเขต และประโยชน์ของวิชาต่าง ๆ ที่คณะเปิดให้นิสิตเลือกเรียนต่อนิสิตทุกคน แทนที่จะชี้แจงต่อนิสิตปีที่ 1 เท่านั้น เพื่อนิสิตจะได้ตัดสินใจเลือกวิชาได้ถูกต้องตามถนัดความสนใจของตนเอง มากที่สุด ทางคณะควรทำความเข้าใจกับนิสิตในเรื่องหลักสูตร การเลือกวิชาและการเรียน ในคณะ เพิ่มจากที่คณะจัดทำทุกปี

⁶ทศนิยม อัครชิน, "ทัศนคติของนิสิตครูศาสตร์ที่มีต่อการเรียนในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2510" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2510.)

ในปี พ.ศ. 2514 ปรานี ภาสกรณ⁷ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเตรียมครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบัณฑิตครุศาสตร์ รวมทั้งนิสิตฝึกสอน เกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งบัณฑิตครุศาสตร์และนิสิตฝึกสอนมีความเห็นว่าการเตรียมครูสังคมศึกษาของคณะครุศาสตร์ทางค่านวิชากรมีความเหมาะสม มีประโยชน์และคุณค่าในการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่ควรจะมีการเรียนภาคปฏิบัติให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ทางค่านอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษานั้นควรทำการสอนโดยคำนึงถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการสอนสังคมศึกษาให้มากที่สุด ผู้วิจัยก็ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า คณะครุศาสตร์ควรจะต้องติดตามผลของการผลิตครูสังคมศึกษาโดยสม่ำเสมอเพื่อจะได้ทราบข้อดีข้อเสียในการทำงานของครูสังคมศึกษา และจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้ควรจะเน้นให้นิสิตตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวิชา ในขณะที่เรียนอยู่

สำหรับงานวิจัยและงานเขียนในต่างประเทศที่พอจะเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ก็ได้มีผู้ทำการวิจัยซึ่งอาจนำมาศึกษาและพิจารณาเป็นแนวทางประกอบการวิจัยเรื่องนี้ได้ดังต่อไปนี้

ในปี ค.ศ. 1965 วิลลีส เดจาร์เนต มอร์แลนด์⁸ (Willis Dejarnette Moreland) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Preparation of Secondary School Social Studies Teachers in Certain Selected Institution"

⁷ปรานี ภาสกรณ, "การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.)

⁸Willis Dejarnette Moreland, "An Analysis of the Preparation of Secondary School Social Studies Teachers in Certain Selected Institution," Dissertation Abstracts, Vol. 20, No. 12 (1960), p. 4549.

ผู้วิจัย มีความเห็นว่า สถาบันฝึกหัดครูมีหน้าที่รับผิดชอบอันสำคัญในการเตรียมครูสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้นการอบรมทางด้านวิชาการต่าง ๆ สำหรับครูในอนาคตจึงเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับคุณภาพของการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยก็มีวัตถุประสงค์ที่จะหาเกณฑ์ในการจัดโปรแกรมฝึกหัดครูและวิชาสังคัมศึกษา รวมทั้งนำเกณฑ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์โปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษาในบางสถาบัน อีกประการหนึ่งก็เพื่อจะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ของการเตรียมครูสังคัมศึกษาค้นวิชาการและวิชาครู ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า

1. มีสถาบันประมาณ 2 ใน 3 จัดโปรแกรมวิชาเลือกให้แก่ครู
2. มีมหาวิทยาลัยเพียง 24 แห่งเท่านั้นที่จัดโปรแกรมการเตรียมครูสังคัมศึกษาหลักสูตร 5 ปี
3. มีสถาบัน 33 แห่งที่จัดให้สังคัมศึกษาเป็นวิชาเอก แต่มหาวิทยาลัยจำนวนครึ่งหนึ่งบังคับจำนวนชั่วโมงเรียนสำหรับวิชาเอกไว้น้อยกว่าข้อเสนอแนะที่ได้กำหนดไว้
4. การเรียนวิชาสังคัมศึกษาเป็นวิชาเอกในสถาบันต่าง ๆ ส่วนมากให้ศึกษาอีกซึ่งในสาขาประวัติศาสตร์ และศึกษาอย่างกว้าง ๆ อีกอย่างน้อย 2 วิชาในสาขาสังคัมศาสตร์
5. ทุกสถาบันได้จัดการสอนเกี่ยวกับทฤษฎี แต่มักจะเน้นถึงทฤษฎีสัมพันธ์กับความสามารถทางด้านอาชีพของครูมากกว่าความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ

ในปี ค.ศ. 1960 โจเซฟ โรเบิร์ต เอลลิส⁹ (Joseph Robert Ellis) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Relationship between Measures of the Professional Per-

---

⁹Joseph Robert Ellis, "Relationship between Measures of the Professional Performance of Teacher of the Social Studies and Selected Aspects of their Preparation," Dissertation Abstracts, Vol. 20, No. 12 (1960), p. 4594.

formance of Teacher of the Social Studies and Selected Aspects of their Preparation" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์ในการปฏิบัติงานการสอนของครูสังคมศึกษา กับการเตรียมครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน 4 อย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เพื่อนำมาพิจารณาถึงข้อแตกต่างระหว่างครูที่มีความสามารถสูง (More Able) และครูที่มีความสามารถต่ำ (Less Able) โดยคำนึงถึงแบบแผน ปริมาณ และคุณภาพในการเตรียมครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกครูสอนสังคมศึกษาระดับมัธยม 70 คน จากโรงเรียนในเขตรัฐเท็กซัสจำนวน 6 โรงเรียน และใช้เกณฑ์ในด้านประสบการณ์ทางอาชีพ งานการสอนและระดับการเตรียมตัวเมื่อเริ่มทำการสอน แล้วให้ครูใหญ่ประเมิน (Rate) จากการประเมินของครูใหญ่ ครูสังคมศึกษาถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเภทสอนดีเกิน และประเภทสอนปานกลางกับสอนไม่ดีกว่า 2 กลุ่มนี้มาเปรียบเทียบกันในแต่ละเกณฑ์ที่จะพิจารณา ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมครูได้มาจากใบรับรองผลการเรียน (Official Transcript) ของครู ปริมาณที่ได้จากจำนวนชั่วโมงเรียน คุณภาพดูจากคะแนนที่ได้รับตอนที่เรียนอยู่ในระดับปริญญาตรี ผลของการวิจัยทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานของครู (Teacher Performance) มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบในการเตรียมครู (Teacher Preparation) ครูประเภทสอนดีเกินมีความแตกต่างจากครูประเภทสอนปานกลางและสอนไม่ดีกว่าในแบบแผนของการเตรียมตัวทางด้านวิชาการและลักษณะของปริมาณและคุณภาพในการเตรียมครูสังคมศึกษา แต่ข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ยังสรุปผลแน่นอนไม่ได้

ในปี ค.ศ. 1960 แกนต์ วิลลาร์ด ยูจีน¹⁰ (Gandy Willard Eugene) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Status of Geography in the Public Senior High School of California" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงสถานภาพของวิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียน

---

¹⁰Gandy Willard Eugene, "The Status of Geography in the Public Senior High Schools of California," Dissertation Abstracts, Vol. XX, No. 11 (1960), p. 4347.

รัฐบาลแห่งรัฐ (Studies of the Status of Geography in the Public Senior High School) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยพิจารณาถึงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ระดับการศึกษาของครู รวมทั้งการฝึกฝนอบรมด้านภูมิศาสตร์ จำนวนมีที่ทำการสอน และภูมิหลังอื่น ๆ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูที่สอนวิชาภูมิศาสตร์ยังขาดการศึกษาและฝึกฝนในเนื้อหาวิชาจนเป็นที่น่าวิตก เพราะจากการศึกษาสำรวจครูปรากฏว่า มีครู 47.3 % ไม่เคยเรียนวิชาภูมิศาสตร์มาเลย ครู 76.5 % เคยเรียนมาเพียง 6 หน่วยกิตหรือน้อยกว่านั้น มีครู 56 % ขอไม่สอนวิชาภูมิศาสตร์ มีเพียง 3 ใน 38 คนที่เคยสอนวิชาภูมิศาสตร์มานานกว่า 5 ปี และมีครู 42 % คัดค้านที่จะสอนวิชานี้

ในปี ค.ศ. 1972 กอร์ดอน สกอต บาคเซอร์¹¹ (Gordon Scott Bachur) ได้วิจัยเรื่อง "An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas" โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการเตรียมครูสังคมศึกษาในสถานวิชาการ (Academic Preparation) งานที่ครูได้รับมอบหมาย (Teaching Assignment) ทักษะของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนกับหลักสูตรทั้งหมด และความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน 4 อย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

1. ครูสังคมศึกษาไม่ได้รับการเตรียมตัวอย่างเพียงพอในด้านเนื้อหาวิชาโดยทั่วไปในหมวดสังคมศาสตร์ (Broad Area of the Social Science)
2. ครูสังคมศึกษาทำการสอนในวิชา (Course) ซึ่งไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่ตนเรียนมา (Do Not Correspond With Their Academic Preparation)

---

¹¹Gordon Scott Bachur, "An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas," Dissertation Abstracts, Vol. 33, No. 5 (1972), p. 2207.

3. ครูสังคมนึกษาเห็นว่า เนื้อหาวิชาในสาขาของตนมีความสำคัญน้อยกว่าเนื้อหาวิชาในสาขาอื่น ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

4. ความล้มเหลวในการเตรียมครูสังคมนึกษาให้มีประสิทธิภาพเพียงพอประการหนึ่งก็คือ การจัดโปรแกรมวิชาค่านิยมศาสตร์ไม่เหมาะสมในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ผลของการวิจัยอาจสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ครูสังคมนึกษาระดับมัธยมศึกษาในมลรัฐอาร์คันซอร์ (Arkansas) ไม่ได้รับการเตรียมตัวอย่างเพียงพอทางค่านิยมวิชาโดยทั่ว ๆ ไปในหมวดสังคมนึกษา ครูสังคมนึกษาส่วนมากศึกษาอย่างลึกซึ้งในสาขาประวัติศาสตร์มากกว่าสาขาอื่น ๆ ในหมวดสังคมนึกษา

2. ครูสังคมนึกษาสอนวิชาซึ่งไม่ตรงกับลักษณะวิชาที่ตนเรียนมา

3. ครูมีทัศนคติที่คัดค้านเนื้อหาวิชา (Subject - Matter) ในสาขาของตน ในค่านิยมสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาในสาขาอื่น ๆ

4. มาตรฐานครูสังคมนึกษาระดับประกาศนียบัตรซึ่งตัวแทนของรัฐ เป็นผู้ดำเนินการนั้น ขาดคำแนะนำจากคณะกรรมการ

5. ครูสังคมนึกษาไม่ค่อยจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับงานขององค์กรหรือสมาคมวิชาชีพ (Professional Organization) ในฐานะสมาชิก ตลอดจนขาดการอ่านวารสารค่านิยมวิชาชีพ และความรู้ด้านวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการสอน

ในปี ค.ศ. 1973 โด널ด์ แอนดรูว์ แอนเดอร์สัน¹² (Donald Andrew Anderson) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Study of the Relationship Between Attitudes and Effectiveness of Inner-City Elementary School Teachers" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความแตกต่างค่านิยมทัศนคติและความคิดเห็นของครูประถมศึกษาค่านิยมที่ได้รับการประเมิน

¹²Donald Andrew Anderson, "A Study of the Relationship Between Attitudes and Effectiveness of Inner-City Elementary school Teachers," Dissertation Abstracts, Vol. 33, No. 7 (1973), pp. 3142-3.

(Rate) จากครูใหญ่ว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพสูง (More Effective) และครูที่ได้รับการประเมินว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพต่ำ (Less Effective) ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของครูกับสภาพการณที่เป็นอยู่ และลักษณะพื้นฐานบางอย่างของครู เช่น เพศ อายุ การเตรียมตัวด้านวิชาชีพ และประสบการณ์ในการสอน ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า

1. มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูที่มีประสิทธิภาพสูงและครูที่มีประสิทธิภาพต่ำในทัศนคติที่มีต่อการสอนของตน ครูที่มีประสิทธิภาพสูงจะมีทัศนคติที่ดีและมีความพึงพอใจในการสอน (Satisfaction with Teaching) มากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพต่ำ
2. ครูที่มีประสิทธิภาพสูงและครูที่มีประสิทธิภาพต่ำ จะมีความเห็นตรงกันในทัศนคติที่มีต่อสถานภาพของการสอน
3. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างค่าตอบที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อความพอใจในการสอนของครูแต่ละคน และทัศนคติที่มีต่อความสัมพันธ์ของครู นักเรียน และผู้ปกครอง
4. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการประเมินประสิทธิภาพของครู (Effectiveness Rating) และจำนวนปีที่ครูสอนในโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการศึกษา
5. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างจำนวนปีที่ครูทำการสอนมาและความพึงพอใจของครูแต่ละคนที่มีต่อการสอน
6. ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของครู และตัวแปรอื่น ๆ คือ เพศ อายุ การเตรียมตัวในการสอน และจำนวนปีที่ทั้งหมดที่ได้ทำการสอนมา

ในการเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้น อาเธอร์ ซี ไบนิ่ง และ เดวิด เอช ไบนิ่ง¹³ (Arthur C. Bining and David H. Bining) ได้กล่าวไว้ว่า ครูสังคมศึกษาต้องได้รับการเตรียมตัวไปให้พร้อมที่จะสอนได้ทุกวิชา เช่น หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม

¹³Arthur C. Bining and David H. Bining, Teaching The Social Studies in Secondary School (New York and London: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1952), pp. 195-196.

ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น และในการเตรียมครูสังคมศึกษานั้น ลักษณะของวิชาการ (Academic Course) ที่นักศึกษาเรียนมีความสำคัญมากกว่าจำนวนวิชาที่เขาได้เรียนมา และเนื่องจากในปัจจุบันมีข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมว่านักเรียนมีความรู้ค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับปัญหาประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดวิชาที่สอน ดังนั้นสถาบันฝึกหัดครูของเตรียมครูเพื่องานชนิดนี้ วิชาที่สอนในระดับมหาวิทยาลัยควรจะต้องสอนในทำนองวิชาปัญหาประจำวันโดยแยกครู

โจนาธาน ซี แมคเลนดอน¹⁴ (Jonathan C. McLendon) ได้กล่าวถึงความสามารถพิเศษที่จำเป็นสำหรับครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้ว่า

1. มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ดีพอ (Strong Background in The Social Science) ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ด้านวิชาการอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ที่ว่ารู้อย่างลึกซึ้งก็คือ จะต้องเข้าใจเนื้อหาในวิชาหนึ่ง ๆ อย่างแท้จริง เช่นมีความเชี่ยวชาญในวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น ที่ว่าจะต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางในสาขาที่ตนสอนก็คือ วิชาหลาย ๆ วิชา เพื่อช่วยให้ความคิดกว้างขวางจะได้จับความเข้าใจลึกในการมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสังคม และครูสังคมศึกษาจะต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนสอนอย่างน้อยก็สามารถที่จะจดจำเนื้อหาวิชาและความคิดรวบยอดต่าง ๆ มาถ่ายทอดให้นักเรียนทราบ นอกจากนั้นจะต้องสามารถจดจำข้อสรุปกฎเกณฑ์และทักษะเกี่ยวกับสังคม เพราะฉะนั้นครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องรู้เนื้อหาวิชาอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้สอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แลให้รู้จักเลือกรุ่นที่นำมาถ่ายทอดให้นักเรียนทราบ และครูสังคมศึกษาก็ควรจะมีความรู้ทางสังคมศาสตร์พอเพียงที่จะนำมาสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และสภาพความเป็นไปของสังคม

2. มีประสบการณ์ทางสังคม (Social Experiences) ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีกิจกรรมสังคม 2 อย่างคือ ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาติ และการมี

¹⁴ Jonathan C. McLendon, Social Studies in Secondary Education (New York: Macmillan Company, 1965), pp. 513-516.

ส่วนร่วมในองค์การทางสังคม ครูสังคมศึกษาต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจถึงสิ่งที่ตนควรปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นประชาชนของชาติ โดยฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตย ครูสังคมศึกษาควรฝึกให้เด็กได้รู้และเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในกิจกรรมสังคม พยายามสอนให้นักเรียนทันต่อพัฒนาการทางสังคม และปรารถนาที่จะค้นคว้าวิจัยต่อไปว่า อะไรคือพื้นฐานของปัญหา และเรื่องราวของสังคม แม้ว่าเราจะไม่ได้มุ่งหวังให้ครูสังคมศึกษาเป็นตัวอย่างของพลเมืองดี แต่ก็ควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย เขาทำกัน ครูสังคมศึกษาควรที่จะเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อจะได้นำความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับมาไปใช้ในการสอน

3. มีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย (Faith in Democracy) ครูสังคมศึกษาจะต้องแสดงตนให้เห็นว่าเป็นนักประชาธิปไตยมากกว่าครูอื่น ๆ ต้องเชื่อมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้สิทธิเสรีภาพตามสมควรแก่สภาพ

4. มีทักษะในการเป็นผู้นำของเด็กวัยรุ่น (Skill as a Leader of Adolescents) ครูสังคมศึกษาต้องมีทักษะความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับเด็กและประชาชนในสังคม และต้องสามารถพัฒนาปรับปรุงเทคนิคต่าง ๆ ที่จะแนะนำการเรียนรู้แก่นักเรียน

5. มีความเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (Leadership in School Affairs) ครูสังคมศึกษาจะต้องรู้จักร่วมในกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน

แมคเลนดอน ยังได้กล่าวถึงการเตรียมครูที่จะสอนสังคมศึกษาต่อไปอีกว่า การที่บุคคลนั้นจะเป็นครูสังคมศึกษาที่ดีเหมาะสม ถูกต้อง จะต้องต้องมีข้อกำหนด (Requirement) 2 อย่างคือ ประการนี้ยบัตริวิชาสังคมศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็นประกาศนียบัตรชนิดมหาวิทยาลัยและรายวิชา อีกอย่างหนึ่งคือ ต้องเรียนวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสังคมศึกษามา 24-60 ชั่วโมง ในโปรแกรมหลักสูตร 4 ปี และในแต่ละวิชาเอกต้องเรียนมาประมาณ 12-50 ชั่วโมง วิชาเอกทางสังคมศึกษาโดยทั่วไปมักเลือกเอาเฉพาะวิชาเดียว แต่ครูสังคมศึกษาอาจจะต้องเรียนวิชาทางสังคมศาสตร์ 2 วิชา หรือมากกว่าเพิ่มเติมอีกก็ได้

สำหรับลักษณะของครูที่สอนสังคมศึกษา แมคเลนดอน กล่าวไว้ว่า จะต้องเป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน จะต้องเป็นผู้ที่อ่านข่าว-คราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารงานค้นคว้าทางสังคมศาสตร์ใหม่ ๆ และที่

สำคัญจะต้องสามารถประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจของครูมาใช้กับเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้

นอกจากนั้นสภาสังคมศึกษาแห่งชาติ (The National Council For The Social Studies)¹⁵ ได้กล่าวถึงการเลือกและการเตรียมครูสังคมศึกษา ตลอดจนการมอบงานให้แก่ครูสังคมศึกษาในบทความเรื่อง "Standard For Social Studies Teachers" ไว้ว่า ในการเลือกและเตรียมครูสังคมศึกษาควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การเตรียมตัวทางอาชีพ ครูสังคมศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรจะได้รับการศึกษาในโปรแกรมระดับปริญญาที่ได้มีการวางแผนอย่างดี (Well Planned Undergraduate Program) มีการเตรียมตัวในด้านการศึกษาทั่วไป (General Studies) ด้านวิชาเฉพาะ (Academic Specialization) และด้านวิชาชีพ (Professional Education) ซึ่งสภาสังคมศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะจำนวนเปอร์เซ็นต์ของชั่วโมงเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้ว่า วิชาทางการศึกษาทั่วไปควรจัดประมาณ 25-30 % วิชาเฉพาะประมาณ 50-60 % และทางด้านวิชาชีพประมาณ 15-25 %

ด้านการศึกษาทั่วไปนั้น ครูสังคมศึกษาควรจะได้รับความรู้เบื้องต้นด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ และมีความรู้ทางวิชาการอีกอย่างน้อย 1 แขนงวิชา นอกเหนือจากหมวดสังคมศาสตร์

ด้านวิชาเฉพาะ ครูสังคมศึกษาทั้งประถมและมัธยมศึกษา ควรจะมีความรู้เบื้องต้นด้านเนื้อหาวิชาและวิธีการแสวงหาความรู้ (Mode of Inquiry) อย่างน้อยที่สุด 1 วิธีหรือมากกว่านั้น จากแต่ละหมวดของสังคมศาสตร์ซึ่งได้แก่กลุ่มวิชาที่ให้ความรู้และทัศนะอย่างกว้างขวางแก่ผู้เรียน (Synopatic) คือวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ และกลุ่มวิชาที่เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี มีระบบระเบียบ (Systematic) คือ เศรษฐศาสตร์ และ รัฐศาสตร์ รวมทั้งกลุ่มวิชาที่จะช่วยทำให้เข้าใจองค์ประกอบทางธรรมชาติของมนุษย์ และการอยู่ร่วมกัน

---

¹⁵The National Council For The Social Studies, "Standard For Social Studies Teachers," The Social Education, Vol. 35, No. 12 (December, 1971), pp. 847-849.

เป็นกลุ่ม (Holistic) คือวิชามนุษยวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยาสังคม

ค่านิชาครู ครูสังคมศึกษาคควรจะได้รับความรู้ด้านทฤษฎีและฝึกหัดเกี่ยวกับการศึกษาสังคมศึกษสมัยใหม่ (Modern Social Studies Education) ตลอดจนวิชาจิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและแหล่งความรู้ต่าง ๆ การทดสอบการวัดผล ตลอดจนการฝึกสอนหรือการฝึกงาน

2. คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครูสอนสังคมศึกษา นักศึกษาที่เตรียมตัวจะเป็นครูสังคมศึกษา ควรจะมีคุณสมบัติหลาย ๆ อย่าง อาทิเช่น เป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง ปานกลาง มีผลการเรียนที่สูงกว่าระดับเฉลี่ย (Above Average) มีทักษะและความสามารถเป็นที่ยอมรับทั้งทางด้านการอ่าน การพูด การฟัง ก่อนที่จะออกฝึกสอนนักศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้เสียก่อน คือควรจะได้คะแนนสะสมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 และคะแนนเฉลี่ยเฉพาะสายวิชาที่จะสอนและวิชาครูรวมกันไม่ต่ำกว่า 2.25 ก่อนที่จะสรุปผลการฝึกสอนและอนุมัติให้นักศึกษาจบการศึกษาและได้รับประกาศนียบัตร ทางวิทยาลัยควรที่จะพิจารณาถึงคุณสมบัติของนักศึกษาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการงานในอาชีพอื่น ๆ ด้วย

3. ในการรับครูและมอบหมายงานให้ครู (Recruitment and Assignment of Teachers) นั้น จะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติหลายด้าน ไม่ควรรับครูที่ไม่ได้จบการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรทางสังคมศึกษา ควรพิจารณาคูซึ่งมีความสนใจและอุทิศตัวเองให้กับการสอนก่อน ควรให้ครูสอนเฉพาะสายวิชาที่ได้เรียนมาหรือเป็นงานในสายวิชาที่ครูคนนั้นมีความสามารถที่สุด หรือเป็นวิชาใหม่ ๆ ในสายวิชาที่เขาสนใจเป็นพิเศษ

นอกจากนั้น จอห์น อี ซีรีส์¹⁶ (John E. Searles) ก็ได้กล่าวถึงการศึกษาของครูสังคมศึกษาไว้ว่า วิชาการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสำหรับครู เพราะวิชาการสอนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญวิชาหนึ่งของการฝึกหัดครูซึ่งสอดคล้อง

¹⁶ John E. Searles, "The Teacher of The Teacher of The Social Studies," Journal of Teacher's Education, Vol. 16 (1965), pp. 445-447.

และสัมพันธ์กับโปรแกรมการฝึกสอน ประสิทธิภาพของวิชาการสอนก็อาจจะพิจารณาได้โดย
 จากครูผู้สอนวิชานี้ ดังนั้นในปี 1963 จึงมีการสำรวจเพื่อศึกษาดังนี้โดยทั่วไปของครู
 ซึ่งเป็นครูของครูสังคศึกษาในสถาบันชั้นสูง 105 แห่ง ผลก็สรุปได้ดังนี้คือ

ในด้านการฝึกฝน (Training) ครู 68 คน ใน 88 คน จบการศึกษาชั้นปริญญา
 เอก คือปริญญาเอกสาขาประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ 24 คน (ประวัติศาสตร์ 18 คน
 สังคมศาสตร์ 6 คน) มีครู 55 คน (57 %) จบปริญญาโทสาขาประวัติศาสตร์ และสังคม-
 ศาสตร์ สำหรับครูวุฒิปริญญาตรีมีถึง 76 คน ที่เรียนประวัติศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์เป็น
 วิชาเอก

ในด้านการประสบการณ์ (Experience) นั้น มีครู 66 คน ใน 88 คน สอนอยู่ใน
 วิทยาลัยเป็นเวลาระหว่าง 1-10 ปี มี 17 คนสอนอยู่เป็นระยะเวลาระหว่าง 10-20 ปี
 และมีเพียง 4 คนที่สอนอยู่ในวิทยาลัยเป็นเวลากว่า 20 ปี มีครู 65 คนที่เคยสอนวิชาการ
 สอนสังคศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเวลาระหว่าง 1-10 ปี มีครู 15 คนที่เคยสอน
 วิชานี้มาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 20 ปี มี 8 คนที่เคยสอนมาแล้วเป็นเวลาระหว่าง 21-33 ปี

เชียลิส ไคกล่าวต่อไปว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจำนวนเปอร์เซ็นต์ของครูที่สอน
 ประวัติศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ในวิทยาลัยมีจำนวนสูงขึ้น คือมีถึง 42 % ในขณะที่ในปี
 1952 มีเพียง 27 % เท่านั้น นอกจากนี้ในวิทยาลัยที่สอนถึงระดับปริญญาเอกก็มีโปรแกรม
 การเตรียมครูสังคศึกษา และจัดเตรียมโปรแกรมต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาที่มี
 ความสนใจในด้านการสอนสังคศึกษา มีมหาวิทยาลัย 21 แห่งรายงานว่า มีนักศึกษาระดับ
 ปริญญาเอกในสาขาการสอนสังคศึกษาเฉลี่ยแล้วประมาณ $2 \frac{1}{2}$ ของจำนวนนักศึกษาในแต่ละ
 ปี ระหว่างปี 1960-1970 จำนวนนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกหัดเพื่อเป็นครูสังคศึกษาใน
 วิทยาลัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว